

uygulanıyorsa ya da kurumda belirli bir eğitim değişik gruplara ardı ardına veriliyorsa eğitimler tamamlanıp program sona ermeden genel bir değerlendirme yapılmamalıdır. Böyle bir programda değerlendirme eğitimler tamamlandıktan 3-6 ay sonra yapılmalıdır (Barutçugil, 2002). Değerlendirmenin bir yöntemi, katılımcıların iş ortamına girilerek öğrenilenlerin uygulama başarısını ve yaşanan sorunları yerinde gözlemlemek ve katılımcılar ve onların yöneticilerine eğitimin ne kadar yararlı olduğunu sormaktır.

Öğrenilen bilgi ve becerilerin işe uygulanmasını ölçmek üzere bir otel işletmesinde yapılan bilgisayar yazılımı eğitimlerine katılanlara ve onların yöneticilerine eğitimden 10 gün sonra uygulanan soru formları ile toplanan veriye göre, “öğrenilen bilgi/becerinin işte uygulanması” sorusuna 7’li Likert ölçeğinde olumlu yönde 6,6 ortalama cevap alınmış, “eğitimin direk işe uygulanan yüzdesi” sorusuna ise ortalama %84 cevabı alınmıştır (Aksu, Yıldız ve Çizel, 2008). Bu sonuca göre, eğitim kazanımlarının işe transfer edildiği katılımcıların cevaplarına dayanarak varsayılabilir. Ancak katılımcıların yanıtlarının “gerçekten olan”ı yansıtmış olabileceği gibi, “olması gereken” düşüncelerini yansıtabileceği de dikkate alınmalıdır.

ARAŞTIRMA

Güvenlik odaklı bir çalışma anlayışı geliştirmek ve iş kazalarıyla ilgili olumsuz sonuçları en aza indirmek amacıyla iki ayrı işletmede “Davranış Odaklı Güvenlik” yaklaşımıyla eğitim programları tasarlanmış ve uygulanmıştır. Her iki işletme de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSB)’nin belirlediği İş Sağlığı ve Güvenliği’ne İlişkin Risk Grupları Listesi Tebliğine göre en yüksek riskli çalışma gruplarında yer almaktadır. ÇSB’nin listesinde, iş yerleri faaliyet alanlarına göre I. derece en düşük risk ve V. derece en yüksek risk grubu olarak tanımlanmıştır. İşletmelere ilişkin bilgiler ile uygulama ve araştırma aşamaları aşağıda detaylı olarak yer almaktadır.

Birinci Çalışma: Otomotiv Fabrikası

Birinci çalışma Türkiye’nin güneyinde faaliyet gösteren bir otomotiv fabrikasında gerçekleştirilmiştir. Fabrika yaklaşık 25 yıl önce kurulmuştur ve özellikle tasarım - teknik bilgi konularında işbirliği yaptığı yabancı bir ortaklığı bulunmaktadır. Yönetim, üretim ve alt işveren çalışanlarıyla birlikte işletmenin toplam çalışan sayısı 2000’e yakındır. İşletme ÇSB’nin Risk Grupları Listesi’nde 4. derece risk grubundadır. Bu çalışmada incelenen eğitim çalışmaları 2007-2008 yılları arasında gerçekleştirilmiştir.

Örneklem

Araştırma kapsamına üretim ve lojistikle ilgili bölümlerde

çalışan 843 mavi yakalı katılmıştır. Katılımcıların hepsi erkektir.

Eğitim Gereksinimlerinin Belirlenmesi

Eğitim ve gelişim ihtiyaçları ile kuruma özgü örneklerin belirlenmesi amacıyla üç gün süreyle beş ana adımdan oluşan bir süreç izlenmiştir. Bu beş ana adımda gerçekleştirilenler şunlardır:

- Yönetici ve yetkililerle görüşmeler,
- İşletme tesis ve operasyonlara ilişkin gözlem,
- Kaza ve olay kayıt ve raporlarını, istatistikleri ve risk değerlendirme kayıtlarının incelenmesi,
- Hat yöneticileri ve çalışanlarla farklı üretim hatlarında-bölgelerinde, aktivitelerinde meydana gelen, kıl payı - ucuz atlatılan kazaların davranışsal arka planını ortaya çıkarmak, sıklıkla karşılaşılan riskli davranışları tanımlamak üzere odak grup görüşmeleri,
- Yönetici ve çalışanların İSG ile ilgili tutumlarının araştırılması.

Bu gereksinim analizi sonrasında çalışanların iş sağlığı ve güvenliği programına katılımlarının sağlanması başta olmak üzere yöneticilerle çalışanların ve çalışanların kendi arasındaki iletişimin iyileştirilmesi hedeflenmiştir.

Eğitim Tasarımı

Üretim çalışanlarının; iş sağlığı ve güvenliği programına etkin katılımlarının sağlanması ana hedef olarak tanımlanmıştır. Bu ana hedef doğrultusunda belirlenen öğrenme hedefleri ise şunlardır:

- Tehlike kaynaklarını gözden geçirmek,
- Tehlike ve risk kavramını ayırt etmek,
- Tehlikelerin açığa çıkmasını kolaylaştıran faktörleri belirlemek,
- İşletmede karşılaşılan kaza örneklerini incelemek ve arka planını anlamak,
- Riskli davranışları operasyonel olarak tanımlamak,
- Riskli davranışların tetikleyicilerini ve sonuçlarını değerlendirmek,
- Güvenli davranışların kazanılması için çalışanlara düşen rol ve sorumluluğu tarif etmek,
- Güvenli çalışma için gözlem geribildirim sürecini tanımak,
- Takım içi dayanışmanın, çalışma arkadaşını korumanın önemini kavramak.

Eğitim Uygulanması

Belirtilen öğrenme hedeflerini karşılamak üzere iki gün süreli olarak tasarlanan eğitimler iki ayrı eğitimci tarafından verilmiştir. Eğitimin ilk günü, risk, tehlike ve kaza konularıyla ilgili bilgi aktarımına, ikinci gün ise davranışlar, geribildirim ve takım içi çalışmayla ilgili konulara odaklanılmıştır.